

Input // output

Milieubeleid

Bestaande beleidsinstrumenten, zoals boetes, subsidies en ge- en verboden, zijn vaak gebaseerd op niet-kloppende aannames, zoals volledige rationaliteit van gedrag, of intuïtieve aannames van beleidsmakers die gebaseerd zijn op persoonlijke ervaringen. Dit stelt de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur aan de hand van theoretisch onderzoek naar de vraag hoe gedragskennis in overheidsbeleid gericht kan worden benut om mensen te stimuleren milieuvriendelijker keuzes te maken. Hiertoe heeft de raad aan de hand van inzichten uit de psychologie en gedragseconomie een gedragsanalyse-

kader ontwikkeld, dat door een schematisering van bestaande kennis beleidsmakers helpt om te onderzoeken welk gedrag op welke manier veranderd kan worden. Verder beveelt de raad aan gedragskennis structureel op te nemen in departementale organisaties, bijvoorbeeld door middel van het instellen van *behavioral insights teams* (gedragsteams) naar Engels model en beleidsexperimenten te gebruiken om de effectiviteit van beleid te meten en beleid te verbeteren.

Rli (2014) *Doen en laten. Effectiever milieubeleid door mensenkennis*. Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur.

Controlesysteem

Een inkomstenbelasting veroorzaakt welvaartsverlies voor de samenleving doordat deze de opbrengsten van werken verlaagd, waardoor mensen minder uren gaan werken. De overheid zou daarom graag iemands potentiële inkomsten, gebaseerd op zijn vaardigheden belasten, maar kan, omdat deze informatie niet beschikbaar is, geen onderscheid maken tussen mensen die niet veel willen, maar wel zouden kunnen werken en mensen die wel veel willen, maar niet kunnen werken. Zoutman en Jacobs concluderen daarom aan de hand van een theoretisch model dat een controlesysteem op iemands arbeidsinzet waarbij sancties volgen wanneer iemand niet zo veel werkt als hij zou kunnen, ervoor zorgt dat mensen hun arbeidsaanbod vergroten, wat de verstoring van belastingen verkleint. Belastingvoordelen, zoals geïntroduceerd in het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Nieuw-Zeeland, die worden uitgekeerd naar mate men meer uren werkt, werken volgens de auteurs op basis van dit principe en dragen dan ook bij aan een belastingstelsel dat welvaartsverliezen verkleint.

Zoutman, F.T. en B. Jacobs (2014) *Optimal redistribution and monitoring of labor effort*. CESifo Working Paper, 4646.

Handel

Burger et al. onderzoeken de verschillen tussen handel in goederen en diensten aan de hand van een verbeterde empirische methode – bijvoorbeeld door te corrigeren voor wederuitvoer, – en op basis van gegevens over 25 EU-landen uit 2000. Omdat diensten minder verhandeld worden door hoge transactiekosten kan een verlaging van deze kosten deze handel stimuleren. Daarnaast blijkt dat de afname van handel in diensten door een grotere afstand tussen handelspartners vergelijkbaar is met de afname van handel in goederen door afstanden.

Burger, M.J., M.J.P.M. Thissen, F.G. van Oort en D. Diodato (2014) *The magnitude and distance decay of trade in goods and services: new evidence for European countries*. Tinbergen Institute Discussion Paper, 031.

Consumentencoöperaties

Wanneer private investeringen door bedrijven gepaard gaan met grote risico's kan een consumentencoöperatie helpen om de benodigde financiële middelen te verzamelen. Consumentencoöperaties bestaan uit groepen consumenten die gezamenlijk investeren via een stichting of vereniging. Sadowski onderzoekt empirisch waarom consumenten zich bij een consumentencoöperatie voegen. Op basis van gegevens van een internetenquête uit 2012 met 759 inwoners van een dorp in Nederland onderzocht hij de beslissing van bewoners om te investeren in glasvezelinternet. Het blijkt dat consumenten kiezen voor een coöperatie omdat ze vrezen dat de investering anders niet tot stand komt of niet breed toegankelijk wordt. Ook verwachten ze in de toekomst van hun investering te profiteren, bijvoorbeeld omdat technologische ontwikkelingen de technologie waar ze nu in investeren waardevoller maken door grotere toepassingsmogelijkheden.

Sadowski, B. (2014) *Consumer cooperative as a new governance form: the case of the cooperatives in the broadband industry*. ECIS Working Paper, 003.

Afname VUT-uitkeringen

De VUT-fondsen verkeren in de afbouwfase nadat de fiscale ondersteuning van de VUT werd beëindigd in 2006. Zo zijn de verstrekte uitkeringen van fondsen in de periode 2005–2012 met 32,2 procent afgenomen tot 1,9 miljard euro, terwijl de ontvangen premies met 44,4

32%

procent terugliepen tot 1,5 miljard euro. De verwachting is dat de fondsen in 2014 en 2015 de laatste uitkeringen zullen doen aan werknemers die voor 1950 zijn geboren.

CBS (2014) *VUT-fondsen op weg naar het einde*. CBS Webartikel, 5 maart.

Aanwezigheid

Als studenten korting krijgen op het te betalen collegegeld, zijn ze minder aanwezig bij colleges. Dit effect is zichtbaar bij ongeveer 45 procent van het totale aantal studenten, waarvan enquêtes voorspellen dat ze gevoelig zijn voor het meenemen van verzonden kosten in hun kosten-batenafweging. Wanneer deze studenten vooraf niet hoeven te betalen voor het volgen van vrijwillige, extra practicumcolleges ligt hun aanwezigheid gemiddeld elf procent lager dan die van studenten die de volle prijs moeten betalen, wat duidt op het meenemen van verzonden kosten in hun afweging. Dit blijkt uit empirisch onderzoek van Ketel *et al.* met gegevens over 312 studenten van vier Nederlandse universiteiten.

Ketel, N., J. Linde, H. Oosterbeek en B. van der Klaauw (2014) Tuition fees as a commitment device. *IZA Discussion Paper*, 7951.

Ouderen

Een 1 procent hoger aandeel ouderen in een land gaat samen met een stijging van 0,6 tot 2 procent van de prijzen van diensten, die moeilijk verhandelbaar zijn, relatief ten opzichte van goederen, die makkelijker te verhandelen zijn. Deze relatie vinden Groneck en Kaufmann aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens uit vijftien OESO-landen over de periode 1970–2009. Volgens de auteurs komt dit doordat gepensioneerde ouderen meer vraag hebben naar diensten, zoals gezondheidszorg, ten opzichte van goederen dan werkende mensen. De grootte van het verband varieert van geen effect voor landen met een zeer flexibele arbeidsmarkt tot vier procent in landen met een erg rigide arbeidsmarkt.

Groneck, M. en C. Kaufmann (2014) Relative sectoral prices and population ageing: a common trend. *Netspar Discussion Paper*, 002.

Financiering

Welk voordeel hebben systeembanken ervan wanneer ze als te groot worden beschouwd om failliet te laten gaan? Bijlsma *et al.* laten aan de hand van onderzoek met gegevens over 54 banken uit Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk over de periode 2008–2011 zien dat het financieringsvoordeel voor grote banken met een balanstotaal van meer dan tien procent van het bbp gemiddeld 0,67 procent bedraagt, en zelfs 1,21 procent voor banken die op de GSIFI-lijst van de wereldwijd grootste en meest belangrijke banken staan.

Bijlsma, M., J. Lukkezen en K. Marinova (2014) Measuring too-big-to-fail funding advantages from small banks' CDS spreads. *CPB Discussion Paper*, 268.

Kanker

Het aantal jaren gevolgd onderwijs heeft nauwelijks significante invloed op het risico op het krijgen van kanker, zowel voor alle kankersoorten samen als voor enkele veel voorkomende soorten apart beschouwd. Extra jaren onderwijs is alleen gecorreleerd met een verlaagd risico op longkanker voor mannen en een verhoogd risico op darmkanker voor vrouwen. Dit concluderen Leuven *et al.* aan de hand van gegevens van 1,2 miljoen Noorse mannen en vrouwen over de periode 1960–2007 die van elkaar verschillen in het aantal jaren genoten onderwijs door een wetwijziging in 1954 in Noorwegen die het aantal jaren verplicht onderwijs verhoogde met twee jaar.

Leuven, E., E. Plug en M. Rønning (2014) Education and cancer risk. *IZA Discussion Paper*, 7956.

Investeerders

Uit eerder onderzoek blijkt dat grote investeerders, zoals grote pensioenfondsen en staatsfondsen, significant beter presteren dan kleinere beleggers, vooral in investeringen in *private equity*. DaRin en Phalippou onderzoeken empirisch de oorzaak van dit prestatieverschil aan de hand van enquêtes met 272 investeerders in private equity uit dertig landen. Het blijkt dat werknemers van grote investeerders zorgvuldiger handelen bij het nemen van investeringsbeslissingen, omdat ze bijvoorbeeld meer tijd besteden aan het beoordelen van bedrijven, deze bedrijven vaker bezoeken, meer criteria hanteren en eigen modellen gebruiken bij de beoordeling van de prestaties. Andere eigenschappen, zoals ervaring en leeftijd van de werknemers, verklaren veel minder goed de verschillen in investeringsgedrag.

DaRin, M. en L. Phalippou (2014) There is something special about large investors: evidence from a survey of private equity limited partners. *CentER Discussion Paper*, 016 en *TILEC Discussion Paper*, 010.

Transparantie

Transparantie van centrale banken over het gevoerde monetaire beleid kan welvaartsverhogend werken. Deze conclusie trekt Geraats aan de hand van theoretisch onderzoek. De beslissingen van centrale banken zeggen zowel iets over hun inflatiedoelstelling als over hun beleid met betrekking tot het stabiliseren van vraag- en aanbodschokken. Wanneer de bank niet transparant is over haar beleid, kan de private sector de inflatiedoelstelling niet onderscheiden van de andere beleidsdoelstellingen, zodat de inflatieverwachtingen meer zullen gaan schommelen. Hierdoor zal de centrale bank het aantal beleidswijzigingen beperken om de volatiliteit van de inflatieverwachtingen te verminderen, zodat monetair beleid niet optimaal gevoerd wordt.

Geraats, P.M. (2014) Transparency, flexibility and macroeconomic stabilization. *CESifo Working Paper*, 4642.

Witwassen

Geschat wordt dat in 2012 in Nederland ongeveer 16,2 miljard euro aan zwartgeld werd witgewassen. Tegelijkertijd lag het totale bedrag van verdachte transacties die ter beschikking werden gesteld voor opsporing op 680 miljoen euro, wat neerkomt op 0,04 procent van het witge-

16,2
miljard euro

wassen zwartgeld. In de periode 2008–2012 is in Nederland 75 miljoen euro extra geïnvesteerd in de verbetering van de aanpak van financieel economische criminaliteit.

Algemene Rekenkamer (2014) *Bestrijden witwassen: stand van zaken 2013*. Den Haag: Algemene Rekenkamer.